

Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi iroda

Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete

részére

Tárgy: Jogi állásfoglalás az önkormányzati fenntartású óvodákban alkalmazott munkaidő-beosztás készítésre, munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó gyakorlati problémákról és ezek munkajogi következményeiről

Tisztelt Szakszervezet!

A PDSZ jogsegélyszolgálatához forduló óvodapedagógusok jelzései, bemutatott okiratai, és az általam ellátott munkaügyi perek tapasztalatai alapján, figyelemmel a hatályos munkajogi szabályokra, az alábbi jogi állásfoglalást készítettem a tárgyban megjelölt kérdések vonatkozásában.

I.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: „Mt.”) 96. § (1) bek. értelmében a munkaidő-beosztás szabályait fő szabályként a munkáltató állapítja meg.

Ezt kivételes esetben a munkáltató átengedheti a munkavállaló részére az Mt. 96. § (2) bek. alapján. Ezt hívjuk a főszabályként alkalmazott kötött munkarenddel szemben kötetlen munkarendnek.

Az Mt. 97. § (1) bek. értelmében a munkaidőt a munkáltató az egészséges és biztonságos munkavégzés követelményére, valamint a munka jellegére figyelemmel osztja be.

Az Mt. 97. § (2) bek. – melynek szövege némiképp változott 2019. január 1-től – értelmében a munkáltató a munkaidőt heti 5 napra, hétfőtől-péntekig osztja be (általános munkarend).

Az Mt. 97. § (4) bek. alapján a munkáltató a munkaidő-beosztást legalább egy hétre, a beosztás szerinti napi munkaidő kezdetét megelőzően legalább 168 órával korábban írásban közli. Közlés hiányában az utolsó munkaidő-beosztás az irányadó.

Az Mt. 97. § (5) bek. értelmében a munkáltató, amennyiben a működésében vagy a gazdálkodásában előre nem látható körülmény merül fel, a beosztás szerinti napi munkaidő kezdetét megelőzően legalább 96 órával korábban módosíthatja.

A fenti általános szabályok az önkormányzati fenntartású – illetve az egyéb fenntartású – óvodákra is irányadóak, figyelemmel a következőkre:

1. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. szabályozási struktúrája szerint az adott fejezet végén rögzíti, az Mt. mely szabályai nem alkalmazhatóak a közalkalmazottakra.

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 16-17. félemelet 2/a.

Tel./Fax: (06-1) 787-8999

e-mail: drnyitrai@drnyitrai.hu

Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi iroda

A munkaidőre vonatkozó IV. fejezet végén a Kjt. 59. § a fent hivatkozott Mt. rendelkezéseket nem zárja ki, ebből következően azok a közalkalmazotti jogviszony keretében foglalkoztatottakra is vonatkoznak.

2. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. (a továbbiakban: „Nktv.”) 62. § (5) bek. értelmében a nevelési-oktatási és a pedagógiai szakszolgálati intézményekben pedagógus munkakörben foglalkoztatott pedagógus heti munkaidejének 80%-át (32 órát) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni, míg a munkaideje fennmaradó részében a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni. Ez azt jelenti, hogy a pedagógus munkaideje nagyobb részében kötött, általános munkarendben kerül foglalkoztatásra, míg a munkaideje kisebb részében kötetlen a munkarendje, tehát heti 8 órát az általa választott helyen és időben tölt munkával. Ez a szabály az óvodapedagógusokra is irányadó a 3. pontban rögzítettek figyelembevételével.
3. Az Nktv. 62. § (8) bek. értelmében az óvodapedagógusnak a 2. pontban részletezett kötött munkaidejét – ami 32 óra - a gyermekekkel való közvetlen, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásokra kell fordítania. A munkaidő fennmaradó részében – ami heti 8 óra - legfeljebb heti 4 órában további nevelést előkészítő, pedagógiai feladatok – pl. adminisztráció – vagy eseti helyettesítés, illetve a nevelőtestület munkájában való részvétel – jellemzően értekezleten való részvétel, vagy baleset és munkavédelmi oktatás, stb. - , valamint mentorálás rendelhető el. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy az óvodapedagógus neveléssel-oktatással lekötött munkaideje lényegileg 32 óra, és e fölött rendelhető el részére még további 4 óra kötött munkaidő, a fennmaradó 4 óra pedig a kötetlen munkaidő rész. Az Nktv. 94. § (4) bek. g) pontja értelmében a kormány felhatalmazást kap, hogy többek között a pedagógusok munkaidő-beosztására vonatkozó további szabályokat pedig rendeletben állapítsa meg.
4. A 326/2013. (VIII.30.) korm. rend. (a továbbiakban: „Vhr.”) 17. § (1) bekezdése taxatív felsorolja, hogy a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőt meghaladó további kötött munkaidő részben milyen feladatok rendelhetőek el. Mivel az **óvodapedagógusok esetében magasabb rendű jogszabály – a hivatkozott Nktv. 62. § (8) bek. – ettől eltérő módon szabályozza a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőt meghaladó további kötött munkaidő részben elrendelhető munkavégzést, ezért ezt a rendelkezést esetükben nem lehet alkalmazni.**
5. A 4. pontban kifejtettek alapján **óvodapedagógusok esetében a Vhr. 17. § (4) bek. – tehát a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőt meghaladóan a pedagógus részére további foglalkozás; tanóra elrendelésére vonatkozó előírás – illetve a Vhr. 17. § (5) bek. szintén nem értelmezhető.**

Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi iroda

A hivatkozott speciális, ágazati jogszabályi rendelkezések egyike sem zárja ki az Mt. általános munkaidő-beosztásra vonatkozó szabályainak alkalmazását.

Ebből következően **valamennyi óvodapedagógus részére legalább egy hétre, a beosztás szerinti napi munkaidőt megelőzően legalább 168 órával korábban munkaidő-beosztást kellene írásban készíteni**, melyben nem csupán a neveléssel-oktatással lekötött 32 órás munkaidőt, hanem az ezt meghaladó további 4 óra kötött munkaidő-részt is meg kellene határozni. Jelenleg a rendelkezésemre álló adatok alapján az óvodák ilyen, az Mt. 97. § előírásainak megfelelő és a teljes kötött munkaidő-részt meghatározó munkaidő-beosztással nem rendelkeznek, vagy a teljes heti 40 órás munkaidőt meghatározzák. Utóbbi azért jogellenes, mivel heti 4 óra kötetlen munkaidő részt az óvodapedagógus maga jogosult felhasználni, az általa megválasztott időben. A munkáltató legfeljebb azt döntheti el, hogy a pedagógus mely feladatokat – akár kötött, akár kötetlen munkaidő részbe tartozik – jogosult az intézményen kívül is ellátni, és mely tevékenységek azok, melyeket mindenképpen intézményen belül kell ellátni. Ezt a Vhr. 17. § (3) bek. írja elő. Pl. az adminisztratív feladatok esetében életszerű, hogy a munkáltató előírja, azt az óvodában lehessen ellátni, míg az óvodai foglalkozásokra való felkészülés vagy a továbbképzés feladatai esetében indokolt az óvodapedagógus részére választási lehetőséget biztosítani.

A gyakorlatban általában nem jellemző, hogy a feladatokat a Vhr. 17. § (3) bek. alapján csoportosítaná a munkáltató, inkább az a jellemző, hogy a teljes heti 40 óra tekintetében kötelezik az óvodapedagógust az intézményben való tartózkodásra, ami jogellenes.

Mivel nincs teljeskörű törvényes munkaidő-beosztás, ennek a ténynek számos munkajogi következménye van.

II.

Az egyik leglényegesebb, hogy lehetetlenné válik a rendes és a rendkívüli munkaidő pontos és valós nyilvántartása, amit egyfelől az Mt. 134. § (1) bek. ír elő, másrészt az Nktv. 41. § (1) bekezdése is megerősít. Ez pedig ahhoz vezet, hogy a rendes és rendkívüli munkaidő elhatárolása sem lehetséges, ami a munkajogi visszaélések melegágya.

A köznevelési intézmények a KIRA rendszerben az egyes közalkalmazottak esetében nem a tényleges heti munkaidőt, hanem minden esetben fix módon heti 32 óra munkaidőt tárolnak. Számos visszajelzés érkezett a jogsegélyszolgálatra azzal, hogy a munkáltató a heti 32 óra kötött munkaidőn felül további munkaidőt nem hajlandó nyilvántartani, akkor sem ha azt a pedagógus kéri.

III.

Az óvodapedagógusok rendszeresen látnak el eseti helyettesítést, esetinek nem minősülő helyettesítést, illetve párhuzamos helyettesítést.

Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi iroda

Amennyiben helyettesítésre kerül sor, arról általában az érintett pedagógust legalább 96 órával a helyettesítést megelőzően nem tájékoztatják.

Az Mt. 107. § a) pontja értelmében a munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzés tartama rendkívüli munkaidő. Ez azt jelenti, hogy a hivatkozott esetben, amennyiben a pedagógust helyettesítésre kötelezik, úgy – mivel a tényleges munkavégzést megelőzően legalább 96 órával korábban nem kerül elrendelésre – munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzést, tehát rendkívüli munkavégzést lát el.

A rendkívüli munkavégzésre – amennyiben kollektív szerződés eltérően nem rendelkezik – az Mt. 143. § (2) bek. a) pontja alapján 50%-os mértékű bérpótlék (illetménypótlék) jár, amennyiben a felek ettől eltérően szabadidő kiadásában nem állapodtak meg. Ez utóbbi a köznevelésben nem jellemző.

A rendelkezésekre álló információk alapján, és a megismert pedagógusok munkaidő-beosztására, illetve munkaidő-nyilvántartására vonatkozó iratok szerint ezeket a munkavégzéseket a munkáltató nem tekinti rendkívüli munkavégzésnek, és ebből következően bérpótlékot (illetménypótlékot) sem fizet érte.

Gyakran előfordul, hogy az óvodapedagógus a saját óvodai csoportja mellett átmenetileg más csoportját is felügyeli. Ebben az esetben az érintett pedagógus átmenetileg más munkakörébe tartozó feladatot is ellát, mellyel jelentős többletmunkát végez, és erre az esetre a Kjt. 24. § (1) bek. értelmében helyettesítési díj jár, az elvégzett többletmunkával arányosan. Tudomásom szerint jelenleg ezekre az esetekre sem fizetnek az óvodák helyettesítési díjat.

Korábban egyébként a 2013. augusztus 31-ig hatályban volt 138/1992. (IV.1.) korm. rend. 16. § ezt az esetet egy külön pontban rendezte.

Külön ki kell emelni azt az esetet is - ami rendszeresen előfordul – amikor az óvodapedagógus nem eseti helyettesítésnek minősülő helyettesítést lát el, például a munkavégzés alóli mentesítési idejét töltő kollégája óvodai csoportjával foglalkozik, meg nem hirdetett betöltetlen álláshelyre eső foglalkozásokat tart, stb. Ezek a helyettesítések ab ovo munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzésnek, azaz rendkívüli munkavégzésnek minősülnek és erre az időszakra 50%-os mértékű bérpótlék (illetménypótlék) jár az időarányos alaphéren (besorolási illetményen) felül.

Álláspontom szerint a felsorolt esetek az óvodai nevelésben rendszeresen és tömegével fordulnak elő, ebből következően még megbecsülni is nehéz, csak az elmúlt 3 évben mekkora az az összeg, amit az óvodapedagógusok részére a munkáltatók rendkívüli munkavégzésért járó díj, vagy éppen helyettesítési díj jogcímen nem fizettek ki.

Budapest, 2019. április 17.

Tisztelettel:

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 16-17. félemelet 2/a.
Tel./Fax: (06-1) 787-8999
e-mail: drnyitrai@drnyitrai.hu

Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi Iroda
Dr. Nyitrai Károly Ügyvéd
1055 Ép., Kossuth Lajos tér 16-17.